

EN GAMMAL SMEDS

Anteckningar och minnen

av

SMIDESMÄSTARE N. N. LINDEBERG
SÖLVESBORG

En gammal smeds

Anteckningar och minnen

av

SMIDESMÄSTARE N. N. LINDEBERG

SÖLVESBORG

Kopierad till digitalt media
från originalet
tryckt 1943
av
Bertil "Hissen" Olsson
2014

SMIDESMÄSTARE N. N. LINDEBERG

Jag har kallat mina minnesblad "En gammal smeds anteckningar och minnen". De utgöra en skildring ej blott av vad jag själv upplevat utan även en skildring om den förändring som skett inom de äldsta i bibeln omnämnda yrken. Under en tidrymd av femtio år har mycket förändrats.

Jag hyser den förhoppningen att det finns en och annan som gärna lyssnar till en gammal mans skildring av tider som flytt.

Med kärlek och tacksamhet mot mina föräldrar och min familj, mina läromästare anhöriga, kamrater och vänner som stått mig bi har jag nedskrivit dessa anteckningar.

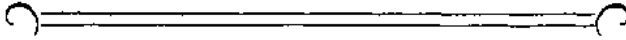
De tillägnas i första rummet min hustru och mina barn och dito kolleger.

Bland alla mina vackra minnen är min hustru och mina barn de käraste.

Sölvesborg i mars 1943.

N. N. Lindeberg*.

* Se sidan 72

Femtio år som arbetande i det hårda och ansträngande smedyrket och därav 42 år som egen företagare i den gamla välkända *sjö- och stapelstaden Sölvesborg*.

Jag är född i Torseke by i Willands härad av borgerliga föräldrar i äktenskap med timmermannen Nils Svensson och hans hustru Åbodottern Hanna Olsson, söndagen den 21 juli 1878. Döpt söndagen den 28 juli. Det var mycket noga på den tiden att barn som föddes på landet skulle döpas på åttonde dagen. Mitt föräldrahem var en enkel stuga som låg vid sidan om landsvägen, som det då hette, cirka

5 meter från en på den tiden ganska bra landsbygdssmedja, där jag som pojke hade roligt. Att få se på den alltid gnistrande härden och när arbetande "Vulkans söner" kastade svetsningsgnistor på oss och att vi som okynniga pojkar fick svärta ner oss om händer och ansikte, för att sedan av en renlig, sträng Mor få smörj för att hon fick odsla med såpan. Tvål var på den tiden sällsynthet i fattiga hem.

Jag och en yngre syster växte så småningom upp. ABC-boken och lilla katekesen kunde jag läsa i ordagrant när jag vid 6 års ålder började i Råbelöfs småskola, som låg jämt en halv mil från föräldrahemmet. Vid fyllda 8 år fick jag göra min första tjänst som vaktpojke hos en arg och snål skåningabonde. Sysslan bestod i att vakta några svartbrokiga grisar som hade ringar i trynet för att ej kunna böka på klövervallarna. Bonden hade även inköpt en tjugo stycken smålänningafår, utmagrade och hungliga hoppade de som rådjur över de höga stengärena som det hette på skånska. Min lön för denna min tjänst räknat 15 april och 24

oktober utgjorde 6 kronor samt träskor så många man kunde slå sönder.

Min präktiga mor fick oavkortat lyfta hela lönen. Det ljusaste minne från denna min första tjänst har jag i tacksam hågkomst. Jag fick av min sjuke Far en solring* i svart band att hänga om halsen (kostade 8 öre). Jag lärde mig genast att ta solhöjden och se vad klockan var slagen. År efter år samma tråkiga syssla hos olika bönder och bondkärringar som var så snåla, så di grät när de skulle breda smörgåsar till vaktpågen. I regel låg alltid skogarna och åkrarna så långt från gårdarna, så man fick aldrig driva hem de vaktande djuren, men det gick bra ändå, Det var alltid någon fattig skogstorpä som bjöd på kaffe och kålsoppa på den alltid glade "Bonnas Nisse" som jag hade till öknamn tack vare att min Mor var född i en liten gård som hette Bonnas.

Det sista året eller vid fyllda 12 år jag tjänade bönder som vaktpåg var lönen 10 kronor för 6 månader. Man började då på allvar tänka på sin snälla och arbetsamma Mor, som då hade varit änka i två år och på det ord min

*se sida 71-72

Fader gav mig på dödsbädden, Midsommardagen för två år tillbaka. Du skall ej tjäna dåliga bönder utan lära Dig ett hantverk och träda i mitt ställe och hjälpa Mor. Jag ser helst att Du blir skraddare, för det är ej något hårt arbete. Men jag blev i stället smed. Men jag kan ej uraktlåta att ytterligare vidröra några roliga och åtminstone för mig och mina kamrater intressanta episoder. I en härlig björkskog vid Torsebro krutbruk vaktade jag 12 härliga modersuggor med avkomma och fargalt som jag döpt till Ringdal. Han skötte för det mesta vakt-hållningen, han var mycket klok och av mig völdresserad. Jag t. o. m. kunde rida på honom från och till gården. Stor och kraftig, var jag stolt över honom och alltid framhöll jag för andra vaktpågar att deras fargaltar ingenting dög till när det blev slagsmål grisarna emellan. Jag t. o. m. ville i handling bevisa mina påståenden mot en kamrat som även vaktade en stor bjässe. En sommardag föreslog jag honom att låta dem slåss. Min kamrat och jag var skilda åt med högt stengärr men jag visste råd. Vi hjälptes åt att riva ned gärdesgården

Det var för mig ett stolt ögonblick när min store, svarte Ringdal på order av mig passerade det nedrivna stengäret för att börja striden med min kamrats vite något yngre Fargalt. Jag tror han hette Bismarck. Men den gången högg jag i sten som jag dyrt fick ångra. Efter cirka 10 min. strid gick Ringdal segrande tillbaka genom stengäret. Hade då bitit ihjäl Bismarck men själv hade han buken uppfläkt så man kunde se de blå glänsande tarmarna. Fick driva hem honom och förklara för bonden slagsmålet. Han hade naturligtvis hoppat över gärsgården. Djurdoktorn skickades efter och buken blev hopsydd och läkt på kort tid. Jag fick av bonden min beskärda del i form av ett riktigt kok stryk som gick till på följande sätt. Han tog mig in i en storstuga och där fick jag springa runt. Han stod mitt på golvet med en nyinköpt piska och den fick jag smaka ordentligt. Det gick till på samma sätt som när han rastade sina unghästar. Det var bara ledlinan som fattades. Men tiden läker alla sår. Bonden fick några år senare av mig sin vedergällning

förresten, och det unnade jag honom väl. Jag har alltid från min spädate ungdom älskat arbete.

Jag försökte på alla sätt hjälpa Mor. Jag gick många gånger och funderade på ett sätt att skaffa pengar till Mor. En dag på våren då björkarna slog ut och saven flöt började jag att göra vispar till bonnmororna, ett dussin var, om jag minns rätt, 10 st. I samband med detta mitt började hemslöjdsarbete, erinrar jag mig en duktig och snäll bonnamora, hur ögonen glänste på henne när jag titulerade henne fru Nils Månsson när jag överräckte beställda dussin vispar, som renderade mig en alldeles ny enkrona. Hon sade att jag köper så många vispar Du tya göra för det är bra att ha på lager. För när Du slutar är det inte en enda bonde i byen som kan göra så bra vispar som Du lille Nisse. Efter slutad vakthållning november det 12:te året började jag skolan igen. Samma bekymmer för Mor och min syster att skaffa pengar men tänk en dag fick jag en lustig bok under egen adress. Skolpojken Nils Nilsson, Torseke, från den nystartade efterkravsfirman

John Fröberg, Finspång. I denna katalog var många nyttiga, billiga och vackra saker som tjusade ett barnöga. Jag blev naturligtvis agent. Min första order var ett dussin solringar*, ett dussin blyertspennor, som tillsammans kostade 1:50 kronor. På dessa tjänade jag jämnt 100 %. Mycket pengar för en pojke på den tiden. Order efter order beställde jag. Det blev inte bara småsaker, utan klockor och en sorts förhänge, som man på den tiden knäppte om halsen. Klockorna var av nickel och kostade i inköp 3 kronor och såldes med en förtjänst av 1:50, men det var inga prima ur. Mycket besvär och arbete hade jag för att få dem att gå när jag lämnade dem och fick betalt för samma. När den vintern gått hade jag tjänat jämnt 75 kronor. En årslön för en yngre bonddräng på den tiden. Fortsatte i flera år för denna präktiga firma som kunde leverera tusentals saker som tillfredsställde de då på den tiden anspråkslösa ungdomarna. Det var varken silke eller siden som nu, men likväl smakfulla och bra varor. En sak har jag särskilt i minnet och det var när de första kolorerade

* se sidan 71-72

vykorten kom i marknaden här i landet. Det var en luckrativ affär för en som hade endast en årslön av 30 kronor. Så var jag färdig med min konfirmation, Marie Bebådelsedag den 25 mars 1892.

Den 1 april därpå blev kanske med undantag då jag föddes, den betydelsefullaste dag i mitt liv. Jag har i kärleksfull hågkomst när min Mor gick med mig den nästan en mil långa vägen till den mästerns meden, som under de tre följande åren skulle handhava min fostern och lära mig smedyrket. Med tårar i ögonen på oss båda överlämnade Mor ett litet knyte som innehöll ett par nya mollskinnsbyxor, skjorta, strumpor och en blus och litet godsaker. Så fick jag till avsked av Mor en omklappning och ett lösenord, som för mig varit min ledstjärna under alla dessa femtio år. Det var inte många ord. Kort och gott: ”Sköt Dig väl Nils, så att jag slipper att skämmas för Dig, utan får glädjas i stället”. Det kontrakt som gjordes upp och underskrevs av Mäster och Mor var av följande ordalydelse: ”Jag smedmäst. Johan Alkvist förbinder mig att

lära Mor Hannas pojke smedyrkets alla finesser under en tid av tre år och skall han i konstant lön ha det första året 30 kronor, det andra året 40 kronor, det tredje året 50 kronor jämte fri kost och husrum samt såpa, med följande tillägg: att under lärotiden få fuska under fritid och erhålla fri material till samma, med underskrift som lydde: Med ovanstående kontrakt förklara vi oss båda nöjda.” Så började det hårda arbetet som jag i femtio år 1942 slitit och släpat i men också haft många och har många glada och kära minnen från.

Min mäster var en utomordentligt bra grovsmed, men någon egentlig knepighet i yrket fanns ej hos honom. Det var den råa styrkan han besatt, som alltid fick vara det utslagsgivande när han utförde sitt smide. Han var och blev beundrad av mig, för han kunde verkligen forma och smida bra. Jag har rolig hågkomst av när han kramade mina små händer om släggskaftet och inpräntade hur jag vid höger sida skulle föra släggans skaft. Den var tung, vägde 3,5 kg. Från morgon till kväll i ett helt

år blev den min plågoande, men jag blev den segrande. Jag var kort till växten, men mästern visste råd. En bred 3"-planka blev underlag vid ambultknobben. Jag har i tydlig hågkomst denna plågoande, hur det de första åtta dagarna värkte i mina små armar så jag endast av trötthet kunde sova. Men bra och närande mat som smedmoran alltid ordnat för oss och det alltid vänliga bemötande och de godbitar, som hon jämt stack till mig var en bidragande orsak till, att jag kom att älska mitt yrke och blev kraftig dessutom. Jag hade inte släggat och passat fyren mer än ett år och dragit den förhårdade blåsbälgen förrän jag började tänka, om jag någonsin kunde lära att vända järnet och upphamra så bra som mästern. Han var musikaliskt anlagd, så han var en riktig överdängare i upphamningskonsten. Han var mycket nog att jag två gånger i veckan skulle lägga bierkorkar under ambulten. Det enda felet som var med honom var, att han drog upp för många dylika korkar, det blev till sist hans överman vid 40 års ålder. Men jag har honom i

kärleksfull hågkomst, som den store svartmuskige smeden, härstammande som ryktet gick, att han var av högre härkomst, som i dessa orter på den tiden han föddes var ett dagligt samtalsämne. Tiden gick och inom ett och ett halvt år stod jag vid andra sidan ambulten med en hammare som vägde 1,5 kg. och på andra sidan hade jag en ny liten slav som jag i min ordning domderade ganska kraftigt med. Men även han blev en bra smed. Det kan kanske för mina kolleger, när de läsa dessa enkla rader, vara av intresse att höra hur arbetstid och fritid var uppdelad för 50 år sedan.

Arbetet började klockan halv 6, kaffe och bra kakor klockan 7, frukost klockan 8 — den var bra hos detta smedfolk, kraftig och närande, middag klockan 12, i arbete med det samma. Kaffe igen klockan 3, alltid en extra smörgås i smyg av mor Alkvist. Jag var som hon så ofta yttrade hennes egen kvicke Nisse. Hon hade ingen egen son. Så efteråt förstod jag varför hon alltid var så snäll och vänlig mot mig. Arbetet slutade klockan 7 e. m. En bra kvällsmat, som alltid på slaget stod färdig.

Utan att tvätta sig rusade man till den praktiska och alltid vällagade maten. Tvätta sig gjorde man om vintern inte mer än en gång i veckan (dålig hygien). Men på kvällen efteråt var det ett ständigt göra att springa den 2 km. långa vägen till handelsbutiken och köpa för 5 öre snus till mäster och gesällen, det skulle vara färsk matsnus varje morgon, men den saken ordnade jag på ett knepigt sätt. Jag vidtalade handelsmannen att på kredit få köpa ett halvt kilo på en gång. Detsamma fyllde jag på en ren litersflaska, fick papper i lagom storlek till 5-öres snusstrutar. Han lärde mig att göra strutar, för han sa att det var ett bra påhitt. Han visade mig även att jag gott kunde knipa in lite på innehållet så jag fick lite för besväret.

En episod som hände mig det första året kan jag ej låta bli att omnämna. Det var på hösten första året. Vi fick ovanligt mycket smide, en gammal smedluffare, ett original förresten, uppenbarade sig en dag. Det var en gammal, härligt arg smedgesäll, som kallades "Skånska björnen", 60 år gammal, hans packning bestod av 3 par gamla tvärhuggna stövlar

av smorläder. Han fick tillfälligt arbete en 6 veckors tid, men de sex söndagarna glömmen jag ej. Det var en sabla gubbe. Jag skulle på söndagsmorgonen upp och borsta hans smorlädersstövlar, så de var färdiga klockan 7. Han skulle då gå till bryggeriet och dricka pilsner. Klockan 11 kom han hem, stövlarna åkte av, par nummer två på. vid 4-tiden skulle det bära iväg till Hotell Norden i stan för att dricka 25-öres Romtoddar och äta kalv frikassé för 25 öre portionen (billigt). Sådant uppträdde en vandrande gesäll på den tiden. Men han var intressant. Jag lärde många finesser av honom. Han hade säkerligen i yngre år varit en förstklassig smed. Men för allt onödigt arbete smutsstövlarna förorsakat mig, de 6 veckor vi var tillsammans, tänkte jag löna honom. Jag skaffade mig en 50 st. 1 1/4" kardnubb och hamrade desamma genom sulorna på de två paren stövlar. Fick alltid stå och hålla ena stöveln till honom när han skulle ut, även så när han skulle vandra vidare. Hörde aldrig av honom mera, fick aldrig reda på resultaten med spiken i sulorna. Men säkert läste han ve och

förbannelse över Nisse från rödaled. Jag har i hela mitt liv aldrig hört en som kunde svära så svenskt.

Så var första året av min lärotid slut. Jag fick en och annan gång försöka mig att sko de stora bonnakamparna. Det var roligt för en liten pojke att få stå och potta med ett verkjärn, och en och annan gång ge de lata bonddrängarna ett tjuvnyp i handlederna och höra hur de svor, när det röda blodet började att sippra fram. Jag nämnde tidigare, att det ingick i min lön att få fuska och det gjorde jag med besked. Det var ett stort ögonblick, när jag första gången av klövesstål och bandjärn gjorde det första fälleknivsbladet som renderade mig 50 öre. Jag kan ej låta bli att nämna om, att när jag skulle göra den första yxan, den helsmidde av 2 1/4"X 7/8" plattjärn med isvetsning av stål. Vi hade alltid en stång stående i smedjan, den blev kortare för varje vecka, men sällan hade man tagit något. Mäster var en knepig karl, han satte märke i båda ändar för kontrollen. Men han tänkte aldrig på att man kunde flytta ihop dem förrän han en vacker söndagsmorgon gick och spottade och

rotade i smedjan, så gav han upp ett illvrål så jag fick genast ur sängen. Kammaren låg över smedjan, när jag kom ner stod han med glimten i ögat och betraktade den överblivna resten av yxjärnet. Jag sade att märken fanns där, men han påstod att jag gjort åtminstone 6 yxor. Jag fick då mitt första stora beröm av mästern. Jag hade på lur en yxa som jag drog fram och visade honom. Tänk er min stora förlägenhet. Han tog mig i famnen och nästan kramade sönder revbenen på mig. Han blev så stolt över att jag redan kunde smida en yxa. Så bar det av, med yxan i hand in till smedmoran och jag fick följa efter och höra på, hur stolt han var över mitt arbete. Som uppmuntran fick jag en tvåkrona och fick för första gången dricka brännvinsgök tillsammans med honom, tänk hur det kändes. Tiden gick, mina läroår hade jag bakom. Var enligt mästers utsago, redan en riktigt bra smidare, vilket han med stolthet alltid framhöll för storbönderna och sina vänner. På dagen tre år blev jag inkallad en söndagsmorgon för att få resten av min inestående lön, vilket var 25 kronor. Döm om

min förvåning, när han lämnade mig en ovikt 50-krona och tackade mig hjärtligt. Jag i min ordning återgäldade med stor tacksamhet den lärdom han givit mig, förutom allt beröm. Jag glömmer aldrig Mor Al kvist hur glad hon var över mig, att jag blivit så arbetsam och duktig på dessa tre år. Det blev ett fint dukat kaffebord med åtföljande gökar. Så småningom under festens gång kröp det fram av mästare, om jag fortfarande ville stanna hos honom som gäst. Det gjorde jag gärna beroende på veckolönen. Det blev till att börja med 5 kronor i veckan med lov om att för egen räkning få smida en och annan sak.

Så blev man karl för sin hatt och vid 19 års ålder hade man 7 kronor i veckan. En liten episod i samband med det måste jag omnämna. Smedjan låg vid vägskälet, som vi varje lördags- och söndagskväll dansade på, så landsvägsdammet stod i högan sky. Tänk bondflickorna, som om sommaren på den tiden gick nästan halvnakna och utan underkläder men det gick lika bra, det var inte så noga som nu. En lördagskväll vid ett storartat slagsmål,

som jag med lust och bra verkan deltog i, mot konkurrerande smeder från Näsby. Det gick så till att min bästa kamrat fick rymma om natten. Han hade varit sjöman och jag skulle naturligtvis så småningom komma efter. Jag hade med min vän ofta dryftat frågan om sjön och haven och han påstod på det bestämdaste, att jag skulle bli en bra eldare för att sedan läsa på Maskinisten, vilka han för mig alltid omtalade att de var som småkungar i eget rike. Men det blev annat. Jag hade ännu vid 19 års ålder att räkna med min präktiga och rejäla Mor. Kom hem till henne en lördagskväll. Hon bjöd mig alltid på min älsklingsrätt. På den tiden bestod den av stekta potatis och dito fläsk. Jag tyckte den kvällen var synnerligen lämplig att framkasta om ändring i yrket för hon var vid strålande humör. Jag satt andäktigt vid bordet och jag försökte så fint som möjligt börja med, att jag tänkte sluta mitt smedjobb och mönstra med ångbåt som eldare, för jag framhöll mitt framtidsperspektiv som blivande övermaskinist, Men det passade ej henne. Fick kvickt som blixten en äkta svensk

rungande örfil, som var kraft i, beledsagade av ett riktigt kraftigt uttryck. Tänker Du bli sjöbuse, det sämsta folk på jorden, trodde hon, som var född långt från havet, att de var. Men raka motsatsen kan jag efter 40 års umgänge med dylika intyga, att de är de bästa och trevligaste människor att ha som sällskap och kunder. Har lärt mycket av dem. Jag fann mig i den sista örfil jag fick av min kära Mor. Hon menade så gott, men jag var tvungen att upplysa henne att en till tog jag ej emot. Så det var hon som vidare bestämde takten och jag återvände till min mäster och hans lya, men blott för en kort tid, för jag hade hos Kristianstads Läns Hushållningssällskap sökt frieleverplats vid Alnarps Hovslagareskola, vilket jag även fick år 1898. Hade dessförut haft ett halvårs anställning som gesäll i Sölvesborg, en stad som jag senare fick som hemort och verksamhetsfält.

Kan ej uraktlåta att redogöra för de märkliga intryck jag fick av denna länets och statens läroanstalt. En dag i juli 1898 ställdes kosan till Alnarp med så liten packning som möjligt.

Blev mottagen där av en herre som hette Björklund, han skulle vara instruktionsmed och var lärare i det praktiska. Det var en sträng och ovänlig herre. När jag visade upp mina av mig själv tillverkade skoverktyg som gjorts efter förra årets modell, så kunde han ej kassera något annat än en träklubba, som han dängde i väggen och kläckte ur sig, att den passade att fästa elden med. Men då blev jag arg, var så god och lämna mig klubban. Han fick kröka rygg för samma och jag lyfte på hatten och tackade för visad vänlighet. Jag fick en egendomlig tanke om denne skäggige patriark, som skulle bli vår lärare i tre månader. Min tanke besannades, att denne förstklassige smed och hovslagare enligt min mening ej hade stora förutsättningar som lärare.

Jag fick en kamrat, Nilsson från Visby, som var en snäll och tålig och förstklassig kamrat. Det var ju jag som tog kommandot och vi blev goda vänner och arbetade utmärkt bra tillsammans, kanske allra bäst av alla 33 eleverna. Så började jobbet.

Vi skulle svetsa ihop gamla hästskor till tenar som det kallades för, för att sedan smida nya skor. Han fick för sig att vi skulle hålla på i 14 dagar med det, men när 4 dagar var gångna, så bad jag att få tala med Herren och frågade om vi kommit hit för att lära att svetsa ihop gamla hästskor. Jag meddelade honom kort och gott, att det kunde jag innan jag knappast visste var Alnarp låg. Jag upplyste honom om att jag smitt flera tusen hästskor innan jag kom till Alnarp, men tänk vad han kläckte ur sig. Ja, men hurdana. Det blev för mig slut att svetsa gamla hästskor. Jag visste var hans järnfack var, tog ett stångjärn och smidde skor av, men med sladder som förekom emellan en del elever och honom, kom han rytande en dag och frågade mig hur jag vågade. Jag åberopade tidigare samtal om smidning av hästskor. Jag tog upp en hästsko och frågade om det var något fel med samma, han var för stor att titta på den utan meddelade mig, att han skulle gå till skolans doktor Béns och anmäla mig, så kunde jag resa hem. För det var inte den första bleking han skickat hem, men

jag upplyste honom att jag var fullblodsskåning.

Doktor Béns hade redan på en tre å fyra dagar uppmärksammat mig som en kvick och läraktig elev i anatomi. Han kom dagen efter och klappade mig vänligt på axeln och med den glada glimten i de vaksamma gamla ögonen. Han sa, Lindeberg, ta upp en hästsko och sätt den mot glasrutan så skall vi se på den. Utmärkt sa han till Björklund, är den inte bra. Alla hålen ha rätt riktning. Låt dessa präktiga pojkar fortsätta med det nya järnet, ännu en klapp på axeln och en glad skälmsk blick. Bladet vände sig helt om. Det blev ej någon hastig hemresa. Tänk er, att dagen efter mitt på eftermiddagen på arbetstiden kom han och hälsade från hans rara fru om jag ville följa med honom in. Jag blev så häpen så jag kastade både hästsko tång och hammare för jag kunde ej räkna ut, vad som skulle stå på, men väl inkommen kom fru Björklund och hälsade mig välkommen till ett dukat kaffebord och Björklund var idel vänlighet. De frågade då mig vad jag hittat på med deras båda

småflickor. Jag vill minnas att de hette Ester och Edla, för det var bara Lindeberg från Sölvesborg de talade om och det var det roligaste de hade, när de fick härja ovanpå i vår kasern och i min säng. Jag har alltid varit glad åt barn. Köpte alltid lite sötsaker efter den tidens råd. Jag blev gärna sedd gäst i detta religiösa och vackra och präktiga hem. Björklund var innehavare av Alnarps lantbrukssmedja, som var mycket arbete i jämt. Ja han t. o. m. någon gång lånade elever från skolan. Själv var jag där en vecka och smidde torvskärare av stål till honom.

Ja för ärade kolleger, som möjligen någon gång läser dessa rader, vill jag nämna något lite om smeder och kappsmidning av hästsko som skulle kontrolleras av doktorn och Björklund. Kappsmidning var roligt, då hade man tips på att visa hur lång tid det tog, att smida två av doktorn godkända hästskor. Min tid var $12\frac{1}{2}$ minut. Det var då somliga använde $1\frac{1}{2}$ timme på två skor, knappt godkända ändå. Så blev det examen och betyg med olika poäng. Jag fick nästan uteslutande Berömlig i

alla ämnen utom sjukbeslag, där det upplystes att på grund av arbete med sura hovar fick man blott Med nöje godkänt.

Så vändes kosan åter till Sölvesborg fastän barfotad i pjäxor i oktober månad och så börjades det för allvar. Efter ett halvt års tid slutade jag mitt jobb hos en utmärkt smed, men den mest brutalaste och stygga människa han var mot sin hustru. Han var perioddrinkare. Godtemplare var 14: de dag, sedan släckte han törsten på stadens båda krogar med de vackra namnen Hönan och Släggan, där det öppnades klockan 7 på morgonen och öppet till klockan 11 em. En ordinär sup med en tärning bröd kostade hela 6 öre. Jag fick anställning i Kristianstads största smidesverkstad som verkstadsgesäll och förste smidare vid 21 års ålder, en utmärkt präktig mästare var innehavare S. M. Lindholm, 12 man på verkstaden. Avlöningen var då på den tiden, 1898, kronor 31:- för 52 timmar i veckan samt i regel 5:- kronor i dricks varje vecka och supé på på Ekstrands krog för 1:25 med två sorters brännvin, så mycket man orkade dricka.

Det var en i alla tider präktig mästare och arbetsgivare, fast något hastig.

Efter cirka 2 års anställning tog jag kondition hos en annan mästare i Kristianstad, smedmästare Ekdal. Stor skillnad som natt och dag, både som mästare och arbetsgivare. Men i hans verkstad utförde jag mitt mest storartade smidesarbete, enligt eget bedömande. Han hade fått beställning av en 5 tons planlastvagn och till denna skulle smidas axlar av $2\frac{1}{2}$ " fyrkantjärn med svetsade $6" \times 6" \times \frac{3}{4}$ " tappar för $2\frac{1}{2}$ " fjädrar. Dessa skulle svetsas i en hetts, fick koppla tillsammans båda dragblåsbälgarna. Det gick perfekt med tillhjälp av präktiga och intresserade smedlärlingar, som var lika stolta som jag, när axlarna var färdiga. En utav pojkarna, numera pensionerad fanjunkare vid Vendes artilleriregemente, yttrade följande. Jag skall säga, om stadens smedmästare fingo hela staden kunde de tillsammans ej smida sådana axlar. Min hedervärdige läromästare besökte mig ofta för att se mina arbeten och även den gången kom han att få se dessa axlar. Han bekräftade som vanligt med en kraftig ed, att det var lögn att jag smitt dessa axlar.

Min präktige pojke var framme före mig och försäkrade att det var Herr Lindeberg och han som tillsammans hade smitt desamma. Tänk er smeder när ni läser dessa rader, hur det fick gå till för 45 år tillbaka. Numera förekommer ej något sådant smide. Man blott tager som man säger 2 st. bitar och elektriskt svetsa samman. Tänk er så lätt mot detta för-
ra.

När jag etablerade mig i Sölvesborg.

Den korta tid, jag arbetade hos mästern Ekdal, var likväl den bästa jag i mitt liv dittills upplevat. Jag blev då bekant med min livsledsagerska, som alltsedan städse stått vid min sida i både med- och motgång i hela 41 år. Det vill inte säga så litet att vara smedfru så länge. I samband med henne började jag så

smått att tänka skaffa mig något eget, men penningar fattades. Hela mitt arv på myndighetsdagen var 36 kronor. Mina tankar gick ständigt till Sölvesborg för där var alltid så trevligt folk och särskilt sjöfolk, som jag alltid tyckt om och trivts i dess sällskap. Tänk er en dag i mars 1901 fick jag ett brev från min broder Sven Nilsson i Sölvesborg, att min förre mästare ville sälja sina verktyg och lager till mig och verkstaden fick jag hyra av juden Bergman som ägde samma. Jag minns att det stod inte länge på. Dagen efter var jag i Sölvesborg och gjorde upp affären utan att äga mer än 20 kronor. Men min broder ordnade handpenningen och köpet skrevs samma dag lydande på 3,000 kronor, som skulle betalas den 1 april 1901. Så blev jag egen företagare vid inte fyllda 23 år, ung men stark och full av sjudande arbetslust, kunde utan vidare arbeta i 24 timmar på sträck om det erfordrades och det var inte så få gånger det behövdes. Mitt största bekymmer var att låna pengar. En vacker dag stegade jag ut till min läromästare. Han hade alltid sagt att han skulle hjälpa mig med lån, när jag skulle bliva min egen.

Vi följdes åt till en släkting till mig och framlade för honom mina framtidsplaner men efter mycket parlamentering blev det blankt nej och där stod vi, mäster och jag. Jag minns hans kraftiga uttryck, Dj ... bönder. Men bäste Lindeberg, det ska nock ordna sig, sade han.

Samma dag skulle mäster på ett stort bondkalas hos en patron A. Nilsson, en gammal ungarl. Han fick veta att jag var ute på jakt efter 3,000 kronor, skickade bud på mig, fick vara med på kalaset hela natten. På morgonkvisten tog han Nisse under armen och stegade in med mig på kontoret och döm om min förvåning, när han yttrade. Nisse, Du har gjort mig så många tjänster under fem år, Du arbetat hos min smed och alltid passat upp mig och mitt arbete på ett riktigt hederligt sätt. Hörde att Du behövde 3,000 kronor för att starta egen affär. Skrev ut en check på samma belopp, som jag mellan fyra ögon mottog mot kvitto, men borgen min bästa patron behövs ej. Jag känner Dig mer än någon annan. Så fick jag pengar och han fick i sinom

tid både belopp och ränta och ett varmt tack.

Så blev jag egen företagare den 1 april 1901. Så gällde det att försöka klara affärerna. De priser som då fanns i Sölvesborg var urusla, tänk en ny åkvagn för både en och två hästar inklusive målning med randning på hjul och korg betingade ett pris av 135 kronor, 35 % billigare än i Kristianstadstrakten, en lastvagn med bärkraft av 1,700 kg. och med 2" breda hjulringar till ett pris av 175 kronor, 4 nya skor 1:75, 4 skor omlagda 50 öre, vanligt pris för omläggning av hjulringar 75 öre. Men i gengäld så var ju arbetslönerna därefter. 10 kronor per vecka samt mat och husrum för en bra smidare för en arbetstid av 52 timmar. Lärlingslönen var då 75 kronor det första året. Hade då sedan 10 år tillbaka stigit med 75 %. Min egen arbetstid var i regel 75 timmar per vecka med sjudande energi och arbetslust. Var inte något ovanligt att ensam sko 35 hästar med nya vinterskor per dag. Fick dem stålade och riktade.

Angående stålning så tillämpades på den tiden fasta, skärpta tåstål och d:o hakar. Angående tåstålning var det en intressant historia och mycket noga, så att de skulle vässa sig själva, Gick till på det sättet att man svetsade järn på båda sidor av stålet som i regel var 1"x3/8" klöverstål 75 %, ett utmärkt stål på den tiden. Det kan även vara intressant att nämna hur många sådana tåstål man då kunde smida i en hets. var i regel för mig 8 st. Huggdes utav på ambultens skarpkant så de flög hela smedjan om. Men man hade kvicka blekingepågar, en hade nog att springa fast desamma. De skulle nämligen härdas i ena ändan, för att kunna huggas i den uppvärmda skon för att sedan svetsas fast i en dyna i samband med detta hovbeslag som jag på det bestämdaste fördömde, som nyexaminerad hovslagare vid Alnarps Hovbeslagskola. Det var rent djurplågeri, när det var dåligt med snö men bekvämt för bönderna, de slapp allt besvär med broddar och lösa hakar.

Kan ej uraktlåta att nämna om en gammal intressant smed på landet.

Han benämndes Piggasmen. Han var en riktig primus för stålning av skor i tårna. De riktigt snåla bönderna vinterskodde alltid sina hästar hos den lille och gamle mästern, hans tåstålning varade hela vintern. Blev mycket god vän med honom vid en kaffekask. Han kom gärna och hälsade på den nya smeden i Sölvesborg som kunde sko tre hästar i timmen. Jag försökte att locka av honom hemligheten med hans sätt att härda omtalade tåstål och smidning av samma. Tänk er när han yppade det för mig hade jag blivit Dufarbror med honom. Han var då 75 år gammal. Hela hemligheten var, att han hade tunnare järn på ena sidan av stålet än den andra, därav höll sig alltid stålet vässat av sig själv. Då hade vi druckit en hel del gökar. Det var en mycket intressant gammal mästare. Jag minns när han talade om hur han började sin lilla smedja. Det var 1852. Han hade då alltid sin kärning att slägga för sig, för han sa alltid att hon var starkare än han. Jag tror hon skodde med ibland. Denne man hade när han dog samlat en rättbetydande förmögenhet i en smedja

med gråstensväggar som var cirka 8 alnar i fyrkant och försett med ett litet fönster.

För att nu återgå till tiden och arbetet som följde, så var det bara att arbeta och om igen arbeta nästan natt och dag. Man ville ju försöka klara finanserna. Jag fann snart nog att det var som det står i gamla testamentet. Att det är inte gott för mannen att vara allena. Jag hade redan funnit en, som jag ville ha till min livsledsagarinna och medhjälparinna. Inom kort hämtade jag henne från Småland och så den 10 augusti 1901 stod vårt bröllop i det natursköna Tivolis restaurang, förresten det enda bröllop som varit där sedan 42 år tillbaka. Hon liksom jag, var utrustad med en arbetsenergi som få och ett strålande humör, som passade en ung smidesmästarehustru. En dylik har ju alltid representationsskyldigheter, det har alltid varit en sed, att när smeder och skräddare och skomakare skulle ha betalt för sina räkningar fick kunden aldrig gå förrän diverse trakteringar skulle bjudas på. Hon skötte och fortfarande sköter detta för mig på

ett sätt så vi skaffades hundratals nya kunder. Hon har både som maka och moder troget stått vid min sida i såväl medgång som motgång, en sak som nästan varje företagare får genomgå, och icke minst vi tillsammans. Det har berott av för stor hjälpsamhet och för stor vänskapskrets och i förlitande på medmänniskors ärlighet. Men ett gammalt ordspråk säger: Arbeta med vaket sinne och nykter eftertanke, betänk att redlig strävan och rättvist handlingssätt banar vägen till framgång. Vi kan i stort mått tillräkna oss detta.

Så gick några år i arbetets och slitets fotspår som alltid följer varje hantverkare, som ej är född med penningpåsen om halsen. Sölvesborgs stad hade på den tiden blott 1750 innevånare, så det var ju ganska ont om vaket och arbetsamt folk och inte minst för kommunala förtroendemän. Härvarande 22 stadsfullmäktige bestod i regel av gamla köpmän och fina tjänstemän. Några hantverkare var otänkbart. De hade ingenting, och begrep intet. Men tiden kom att även de gamla fick

lämna plats för yngre krafter. Men självmant gick det ej. Den 100-gradiga skalans rösträtt blev svår att lossa på, för det var ju klart för dem som hade förmånen att handla med brännvin, spannmål och kol ryckte upp till den skalan, och givetvis betraktade de sig själva att begripa ett 20-tal gånger mer än hantverkare, som i regel aldrig kunde prestera mer än 10 à 15 röster. Tänk er när jag första gång eller närmare bestämt år 1903 fick för första gång i mitt liv utöva min rösträtt och det var vid ett prästval i Sölvesborgs kyrka, när pastor Arvid Callmer skulle väljas till kyrkoherde. Helt naturligt fick han mina 12 röster. Han hade ju sammanvigt mig och min hustru. Men tänk er sådan överraskning nu detta var. Jag satt just vid sidan av den gamle gemytliga dåvarande spritbolagsdirektören som hade bolagets fullmakt i sin stora psalmbok, naturligtvis 100 röster. Jag kunde inte låta bli att skämta med honom. Synd att använda spritbolagets fullmakt i Sölvesborgs vackra tempel. Men till ingen nytta, för han med sin stora godmodighet stegade fram och

avlämnade densamma hack i häl följd av mig.

Än en gång sammandrabbade jag med denne man och sin fullmakt. Det var när det skulle röstas för elektrisk belysning i kyrkan. Den gången segrade han och hans gelikar. Det blev inget ljus. Men året därpå blev det ändå.

Mina förtroendeuppdrag i Sölvesborgs stad.

Så började det att glesna i de gamlas led. En efter en gick bort. Nya män skulle väljas. Jag minns mycket väl när den förste egentlige yngre hantverkare N. Nilsson blev invald som nr 1 för hantverksföreningen, nr 2 blev en fabriköf, som efterträdare till vår store donator, grosshandlare John Balkenhausen. 1907 blev det min tur som efterträdare, efter den kanske finaste och sympatiska man som någonsin suttit i stadsfullmäktige. Det var bokhandlare

Bökman. I över 25 år hade jag förmånen att bliva omvald. Samma år blev jag som 27-årig invald i härvarande drätselkammare, en då på den tiden mycket förnämt förtroende. Jag tillhörde denna utan avbrott i 33 år. Jag passerade alla graderna från den nedersta platsen till den översta. 10 år som vice ordförande, 4 år som ordförande. Så hade då skåningspågen blivit en smula finansminister i den gamla sjö- och stapelstaden Sölvesborg. Det var kanske det högtidligaste ögonblicket i mitt liv när detta valet förrättades.

Tänk Eder 3 stycken gamla beprövade socialdemokrater yrkade bestämt att den frisinade Lindeberg skulle uppflyttas från vice ordförande till ordförande. Men det gick inte så lätt som man kunde tro fast det var två frisinnade och tre socialdemokrater mot två höger. Lotten fick avgöra detta val. Jag röstade naturligtvis inte på mig själv utan på min vän socialisten som sedermera utsågs till vice ordförande. Tänk er ett sådant val för endast en

åtta år tillbaka med den stränga partidisciplin som utövats inom alla partier. Ödets gudinna fick avgöra lotten och den blev mig huld även den gången. Oräkneliga steg har jag under dessa 33 år trampat och dito oräkneliga timmar har jag av min arbetstid försummat för vår goda stad. Jag kan inte uraktlåta, att jag vid en högtidlig årsavslutning som allas vår vän (dåvarande ordförande) ordnade för drättselkammarens ledamöter och dess tjänstemän, skämta något om dessa många år. Jag hade uträknat att jag gått från Ystad till Haparanda fram och tillbaka. Denna min uträkning utgjorde cirka 360 mil som jag trampat av idel omtanke för vår goda stad.

Så följde det ena uppdraget efter det andra. Kunde nästan användas till vad som helst, som skolrådsledamot, barnavårdsman, hamndirektionen, vattenverkschef i år, folkpensionsstyrelsen, som jag fortfarande utan avbrott tillhör sedan 1914, då enligt lag om dylik styrelse skulle utses. Ett annat förtroende, som kostat mig mycket arbete och dito mycket tidsspillan i cirka 40 år, har jag tillhört vår

brandkår, började för 40 år sedan som sprutmästare vid en av våra mindre handsprutor, som brödkraft drevs av 8 starka pumpare åt gången för att sedan passera alla grader och så till sist 23 år som brandchef och chef för brandsynenämnden. Tänk er att i 23 år få oavbrutet i cirka 4 dagar varje år få kanka omkring i alla kåkar och kivas med en del dåliga husvärdar och deras fruar, otaliga historier har jag att berätta om dessa syner.

Det var alltid med bävan de såg smen i spetsen tätt följd av vår gode stadsbyggmästare. Även han fick traska med i många, många år, fastän betydligt äldre än jag. Så fullgjorde han samvetsgrant och på ett i allo gemytligt sätt denna sin plikt. Otaliga historier kunde vara att omtala under dessa syneförrättningar. Tänk er slarviga fruar när man på eftermiddagen kom och skulle se t. ex. på deras eldstäder i sängkamrarna, mitt i dörröppningen ställde de sig och urskuldade sig att de ej haft tid att bädda sina sängar. Man måste fösa undan dem.

Tänk att t hade. o. m. en gång en husse mittpå dagen fött sina valpar på ett dyrbart säng-täcke, då brast mitt tålmod. En riktigt sträng varning fick unga frun för för sitt stora slarv. Många gömde sina söndriga tvätthusgrytor under både täcken och säckar, många hade tappat nycklarna och beklagade sig att jag fick komma en annan gång, men jag hade alltid extranycklar, så det gick ej att narras med mig.

Måste även nämna om det sociala välstånd och förbättring som inträtt under dessa 23 år. Det fanns i början tjugtals familjebostäder som det var omöjligt att sticka näsan i för smuts och ohyra, så man fick kika i fönstren. Men en stor förändring har i dessa hem till det bättre åstadkommits. De unga familjer som skapat nya hem med vackra möbler och därtill snyggt och framför allt renligt, har för mig varit en stor glädje. Många berömmande ord har jag talat till dessa ordningsamma unga fruar. Det var så kärt för mig att säga dem några berömmande ord. De ville alltid visa mig sin stolthet över sina hem och bjödo farbror på kaffe.

Vår stads brandväsen har under dessa år genomgått en stor förbättring. Tänk att för 35 år sedan fick allt vatten för släckning av eldsvåda köras på hästskjuts i vattentunna och både uppfodras och utpumpas med handkraft. Har varit med och köpt en modem 800-liters ångspruta som kunde uppeldas på 12 minuter, d:o en motorspruta om 700 minutliter. Båda har ställts till sidan som för gamla och omoderna, liksom jag själv, för att lämna plats för moderna motorsprutor.

För cirka 20 år tillbaka ordnade Sölvesborg sin borgarbrandkår som jag fick förtroende att uppsätta. 20 stycken litet avlönade brandsoldater och 2 befäl. Modernt alarmsystem med placering av utgångspunkten på vakt-poliskontoret samt alarmklocka i brandmännens bostäder och i verkstäderna. Tänk att när Sölvesborg år 1923 byggde sitt moderna vattenverk med ett genomsnittstryck av 5 kg. tryck = ett normalt munstyckes strålhöjd om cirka 30 meter, vilken lättnad för dem som i första hand bar ansvaret för snabb och bra släckning.

Fast vi i många år fick gatgaloppera med våra tunga slangkärror så dröjde det sällan mer än högst 5 minuter förrän brandpost kunde öppnas. Alla eldsvågor har på ett synnerligen för brandstodsbolagen och staden smärtfritt sätt bekämpats. Så hände det för blott åtta år tillbaka när stadens fäder tyckte, att det kunde vara på tiden att skaffa en första brandbil, vi hade då i 17 år sprungit i gatlopp med våra slangar och kärror, då fick jag och två andra i uppdrag att infordra anbud på brandbil. Vi stannade vid en Volvobil som i alla delar klarat våra förväntningar, men med stora obehag för mig, blev både muntligt och skriftligt anklagad för att kunna tillskansa mig ekonomiska fördelar blott för att den ej levererats från Sölvesborg (men en ren lögn). I glädje och i tysthet gjorde jag en donation å samma. Jag gjorde stegmontering å vagnen och bokstäver av järn till brandstationen gratis.

Ett minne vid min värsta eldsläckning var för cirka 23 år sedan, då glasbruket brann en vinternatt, med 20° kyla fick jag hugga hål på isen och placera motorsprutan, som utan avbrott gick i timmar, blev alldeles nedisad så

jag fick skära av kläderna som stod som stolpar, fick för alltid en värk, som då renderade mig 6 veckors sängliggande utan den ringaste uppmuntran. När jag vid fyllda 61 år drog mig tillbaka tillställdes jag genom posten ett tackprotokoll så lydande:

Paragraf 19. Fabrikör N. N. Lindeberg hade i skrivelse den 1 ds anhållit att bliva entledigad från brandchefbefattningen i staden, vilken han under 23 år innehaft. Drätselkammaren beslöt att bevilja framställningen räknat från den 1 juli detta år och samtidigt till herr Lindeberg framföra stadens stora tacksamhet för nitiskt och uppoffrande arbete i nämnda tjänst.

Sölvesborg den 1.4.40.

In fidem
J. Sweding.

Så var den verksamheten ett avslutat kapitel i mitt liv. Så måste jag något nämna om mitt barnavårdsmanenskap och d:o i folkpensionsstyrelsen. Att vara oavlönad barnavårdsman är ej något eftersträvande, men med kärlek

jag alltid haft för de små och värnlösa, gick jag alltid med glädje till detta uppdrag. Många obehagliga, men likväl intressanta ärenden har jag handhaft att ordna till båda parter belåtenhet. Många processer inför lykta dörrar har jag utan ringaste ersättning handhaft. Vår dåvarande borgmästare, sträng men rättvis domare för dessa syndare som ställdes inför domarbordet. Han gick alltid till botten om orsaken till den många gånger värnlösa kvinnan som råkat i olycka. Ett fall kan jag ej uraktlåta att omna. Det var en herre som var ganska klok och spydig i svaret. Borgmästaren tillfrågade honom hur det skulle bli med betalningen, han kläckte då utan vidare ur sig att det var väl inte något att ta betalt för, men han hoppade den gången i galen tunna. Den rendera honom en merutgift av 5 kr. per månad i 16 år eller = 760 kronor. Den som blev glad var jag och efteråt tryckte vår rättvise borgmästares händer och tackade å min klients vägnar.

Folkpensionsarbetet har alltid legat migvarmt om hjärtat. Alla bli vi gamla och många

tvingas att söka denna inrättnings hjälp för att slippa ligga samhället till last. Otaliga gånger har jag inom nämnden framhållit de gamlas svårigheter. Det har alltid varit kärt för mig, när jag på något men rättvist för båda parter kunnat ordna minsta möjliga inkomst men största möjliga pension. Det är en utomordentlig anordning. Men det är för litet att leva på, men för mycket att dö utav, skulle naturligtvis minst vara 800 kronor om året för varje utsliten man eller kvinna, i stället för som i regel det är, cirka 350 om året.

Så kommer jag till sist till mitt intressantaste förtroendeuppdrag. Det är som ledamot av härvarande hamndirektion i cirka 25 år. Det kan vara intressant för nuvarande medborgare, icke minst i vår stad, att få höra hur det stod till för 43 år tillbaka vid vår hamn, som är själva livsnerven i sjö- och stapelstaden Sölvesborg. Jag tänker mig då tillbaka till våra forna vinterliggare mot nu. Det var alltid samma och samma. Hellgrens gamla **Hilda**, skonaren **Två bröder**, rårskonaren **Norden**, jakten **Anna Maria** och **Hansa** Bengta Jösses

stolta **Kapduva** om 39 registerton och så Sölvesborgs stolthet **S.S. Vally** om cirka 500 lasteton. Alla ha för längesedan försvunnit. Ägarna ha för alltid seglat in i en lugnare hamn, där inga stormar råder. En titt på våra dagars vinterliggare är en stolthet att beskåda mot för dessa till 20-talet uppgående moderna järn- och trä- m/s är en syn för Gudar. Dessa havets söner som pysslar med dem har jag genom arbete kommit mycket nära. Det är ett folk som man måste lära att älska, alltid goda, snälla och givmilda är dessa folk. Jag har under dessa år skaffat mig många uppriktiga och goda vänner från Strömstad och längs hela vår långsträckta kust så långt som till Öregrund. Otaliga saker kunde talas om.

Tänk att för en 40 år tillbaka var det de gamla segelskutskepparna som styrde och ställde, i regel med sina många söner. Nu ha de lagt upp, de unga ha tagit vid, men med alltid samma vänskap till smed Lindeberg i Sölvesborg. Otaliga gånger ha dessa unga skeppare rådfrågat mig i olika ärenden, som rör deras fartyg och dito näring.

Jag har alltid med glädje och tillfredsställelse klarlagt deras bekymmer och svårigheter. Jag har aldrig kunnat utforska varför dessa havets söner äro så helt olika oss landkrabbor i sätt och gemyt. Otaliga gånger har jag som gammal medredare resonerat med dem om saker och ting, som kan synas egendomligt att en smed begriper, men 40 års samvaro skapar, hos en som är mottaglig, en hel del erfarenhet på deras område.

Måste berätta om när jag för första gången blev medredare i Sveriges största träbyggda barkskepp **Cervo** om 1,000 ton lastkapacitet, byggd i Mussolinis hemland, köpt till Sölvesborg 1912 för 33,000 svenska kronor, såld 1918 för 225,000 kronor. När jag första gången satte min fot på Cervos stora däck var en upplevelse som aldrig glömmes. Hon var för djupgående att gå in i Sölvesborgs hamn, låg 24 fot på last och vår inseglingsränna är endast 20 fot. Vi var en 10 st. redare som den 21 juli 1914 tog detta stolta skepp i betraktande, bordade henne på yttre redden. Hon kom direkt från Jamaica med färgträ, destinerad till Riga i

Östersjöprovinserna. Jag som varnade den yngste bland redarna fick av dåvarande stadsfullmäktiges ordförande i uppdrag, att vid middagen ombord lämna en rapport om mina iakttagelser på detta enastående fartyg. Det som mest intresserade mig var de stora rårna. De största mätte 18" i diameter vid mitteljärnbeslaget, en 14 meter lång och därtill den stora segelytan med sina oräkneliga block och tampar med alla dess egendomliga namn. Jag vill minnas att det var cirka 36 segel, alla med olika namn, stormasten var 32 meter över däck med en dimension vid roten av 32", troligen en gång växta i Amerikas pipsträdsurskogar, däcksbjälkarna var 24", 12 cm. kant fyrskurna, stor ångpanna för drivning av befintliga ångvinschar, vingdrivna läns-pumpar med 4" ångrör, vinganordningar som på en normal väderkvarn.

Det intressantaste var dock sammansättningen av fartygets besättning. Åtta olika nationers folk, svenskar 3 stycken, kapten, 2 styrmän, stuart, finne, en engelsman om 65 år, sprang som en ung man på de väldiga rårn.

Hade ett långt samtal med denna mångbefar-
ne yankee som seglat för om masten. Otroliga
saker beskrev han för mig på dålig norska, vil-
ket språk han något så när behärskade. En
ung stilig nästan herkulisk ryss, som jag se-
dermera efter en 14 dagar skulle hjälpa hem
till dåvarande tsarryssland, för att han skulle
kläda blodig skjorta för sitt fosterland, var en
bättre man. Ryssen hade avlagt studentexa-
men i Paris, han behärskade många språk. En
spanjor, 2 portugiser, 2 st. negrer, äkta full-
blod samt en malaj, en av korsning av japan
och neger. Jag gjorde en egendomlig upptäckt
för över, i en provisoriskt uppsatt svinstia var
två stycken äkta kolsvarta brasilianska svin
med trynen dubbelt så långa som deras svens-
ka kolleger.

Tänk Eder att var lille enkle kapten Nils
Jönsson från Brantevik skulle svara med till-
hjälp av sina styrman för navigering, även de
var svenskar, en skåning och en stockholmare
var styrman. En riktig jätte med utseende som
kunde skrämma självaste hin, behövdes nog.
Allt kommando utfördes på engelska.

Vår lille kapten behärskade engelskan perfekt. Vid mitt avlämnande av fullgjord rekognoscering vid middagen, som bestod av ärter och fläsk, som sköljdes ned med äkta spanskt vin till hälften uppblandat med rom med var-tannat glas av svenskt Karlshamns punsch, som köpts på utförsel i Brasilien, fick jag många berömmande ord för denna rapport. Smedfanken skulle varit sjökaptten yttrade han som anmodat mig (inte utan att man blev det för dagen). Jag blev mycket god vän till den utomordentlige, präktige sjökapttenen, som nu seglar i ett annat hav. Han har landat i en lugnare hamn. Vi hade många enskilda samtal om skötseln av det stora vackra fartyget. Jag har i kärt minne när jag frågade honom, om, det inte var svårt att över Atlanten råka precis lastningsplatsen, jag minns hans svar, det var på hälften engelska "Noi Jess". Det gick fint Lindeberg, bara två sjömil fel på kusten. Jag sa att du är en sabla bra yankee som kunde sätta så pass kurs trots de 50-milaslag du fick göra för att få rätt vind i segel. Så frågade jag honom om hur många mils hampa det var i

detta fartygs rigg och på däck. Tänk er hans svar, cirka 2 svenska mil, min vän, kostar mycket i underhåll och nyanskaffning, men så har du väl bra frakt så det blir något över till oss. Samma "Noi Jess". Kan du väl begripa på en frakt av 4,000 engelska pund = 72,000 svenska kronor att ni skall få så ni bli belåtna och det fick vi flera gånger tack vare hans stora finansiella kunskaper.

I samband med beskrivning av denne kapten och fartyg har jag ännu i säker hågkomst en annan sjökaptens, som i mångt och mycket var honom olik. Jag hade det stora nöjet att läsa denne store och ståtliga kaptens dagbok för en 9 månaders resa med ett Sölvesborgs segelfartyg från Arkangelsk i Vita Havet och till San Francisco via Cap Horn och Godahoppsudden, där han både som matros och befälhavare passerat meridianlinjen flera gånger och blivit döpt i detta hajarnas vatten. Det stod i denna bok om hans stora fartygs besvärigheter att kunna ransonera provianten, som var inköpt för cirka 6 månaders resa i stället för 9 månader.

Fick ofta demonstrera med revolvern som förespråkare. Han tvingades ändå att proviantera någonstans vid Cap Horn. Med de många kamerala uppdrag jag fick följde också ansvar, man har ju alltid skyldighet som rättskaffens medborgare att hjälpa till att skaffa skatteinkomster till samhället, som man har sin utkomst i.

Flera rederier bildade jag, kom med i häxdansen på gulaschernas tid, bara 16 fartyg och ångbåtar blev jag delägare i, både bra och dåliga, somliga med 100 % utdelning, de flesta med luftutdelning. Till sist blev jag även huvudredare för en m/s fartyg när det började knaka i fogarna på de många Sölvesborgsfartygen. Även det gick bra fastän med huvudbry och besvär. Har i hågkomst vid övertagande en handling rörande en tvist, som var hänvisad till dispaschör, undrade mycket vad det kunde vara för ett märkvärdigt djur men inom kort blev jag införstådd med samma. Han förorsakade mig mycket arbete och därtill besvär, nu är allt detta blott ett minne, med undantag av ett rederi som snart i 20 år ej lämnat ett öres utdelning med undantag för årlig

ersättning som revisor.

Måste även nämna att jag en gång blev tagen för kapten och det var ombord på en m/s, som jag hade nöjet att göra min enda semesterresa, som jag haft i hela mitt liv. Med avgång från Karlshamn bordade jag detta fartyg efter en ordentlig proviantering i mat och dricksvaror. Resan var Karlshamn via Umeå med en last av cirka 3,000 säckar soyamjöl. Jag fick då i högsommartid beskåda vår vackra och långsträckta kust. Det var saker och ting jag fick beskåda som jag aldrig kunnat drömt om. Tänk att vid ljus midnattstid beskåda alla dessa sjöfarandes vägvisare (fyrrar) med egendomliga namn och dito placering på sina kala bergknallar. Inte gott utan något ont medföljer, så även för oss. Min vän kaptenen stod för det mesta av dagen vid sin kalla ratt. Han behärskade denna segelled perfekt, utan att ens titta i sjökorten. Så kom en solklar dag med nästan stilla blek. Katastrofen i själva rännan vid Vaxholms fästning, en stolt och stor lustjakt med två master behagade från babord skära vår kurs mittför näsan på oss.

Detta fartyg fördes av en av våra bästa kommandörer, för närvarande kommenderande amiral. Vi var på uppgående med endast två knops fart med den dåliga vind han hade. Han hann ej gira för oss, hans aktermast rök av, som man bryter en tändsticka, även vi fick vårt, det gamla grova bogsprötet brast invid fästet. Självt stod jag akter om förmasten så jag hade en härlig överblick över denna egendommiga kollision. Jaktens aktermast halades upp av ombordvarande sjögastar på ett sätt, som jag förstod att det var en kommandokarl ombord. Min vän kapten blev nästan mållös, jag tröstade honom så gott jag kunde och försäkrade att vi var utan skuld i denna mannens kollision och så blev det, och jag bad min vän att ta roparen och fråga om de behövde hjälp, men vilket svar vi fick. Sköt er själv era dj vi sköter oss. Vid denne mannens avgivna sjöförklaring, vilket naturligtvis han fritog sig och sina gastar för ansvar, men det gick inte så lätt som han trodde, i hans sjöförklaring blev jag kallad befäl, för det stod i hans sjöförklaring att akter om förmasten stod en man

i befälsuniform, men det var bara Sölvesborgs smed, iklädd vit brandchefsmössa med stadsvapnet i en kokard. Under ett halvt års tid hade jag mycken brevväxling och samtal med denne herre och hans jurister men saken löstes till sist utan några större svårigheter. Vår sjömans ära blev räddad från båda hållen och saken gjordes upp till allas belåtenhet. Resan fortsattes norröver för att i Bottenhavet mötas av en orkanartad sommarstorm, som tvingade oss sätta kurs tillbaka till Öregrund för att bida bättre väder. Som väl var, var det blott en dags uppehåll. Maskinen sattes i gång och för andra gången sattes kurs mot Umeå som nåddes om ett par dagar.

Umeå är en vacker och förtjusande sjöstad med sitt utomordentliga vackra läge, dess storartade björkboulevarder, där björkarna med sina vita, raka stammar tjusar ögat på en sydbo. Måste även nämna något om Sveriges mäktiga gruvland och dess mångrika storskogar som vi sydbor knappast kan göra oss en föreställning om. Dessa skogar få årligen lämna sin tribut till dessa väldiga milslånga

klampforer, som man ständigt möter i Bottenhavet för att sedermera spridas i förädlad skick Europa om.

Resan fortsattes på järnväg norrut över Vännäs och Jöen via Arvidsjaur, där järnvägen slutar i denna del av Norrbotten. Men med fortsättning av en förstklassig busstrafik på en nästan ljusrak nyanlagd autostradaväg i riktning mot Arjeplog, ett enastående idylliskt och vackert samhälle. Arjeplog är ju Sveriges näst största landskommun, ligger vackert inbäddad i en mäktig barrskog, alldeles vid kanten på Sveriges längsta insjö (Hornavensjön) med sitt svarta och iskalla och förrädiska vatten och därtill stora djup. Det berättades för mig att på vissa ställen finns botten som ej kunnat lodas. Vid och på denna vackra sjö och detta vackra Arjeplog har jag haft ett sommarnöje, som för mig blev ett ljust minne för livet. Måste nämna något om denna märkvärdiga plats. Den har en gång i medeltiden varit stad. De flesta som bygga och bo i detta avlånga Sverige har knappast någon aning om samma. Drottningen Kristina beviljade år 1640 Arjeplog

stadsrättigheter men det blev en stad endast på papperet. Hon lät även bygga en egendomlig kyrka som hon skänkte, den var på den tiden utan torn. Under Adolf Fredriks tid försågs kyrkan med ett prydligt torn och därtill 7 st. egendomliga tillbyggnader som ej finns motstycke till. År 1897 genomgick detta tempel en genomgripande renovering. Tornets topp kläddes med kopparplåt. Allt detta står att läsa på en minnestavla, som är placerad invändigt över huvudingången. Byggnadsmaterialet är helt av trä och densamma klädd med en egendomlig spån, vars nedre ända är 2 $\frac{1}{2}$ " tjock och i ovanändan spetsad till intet. Kyrkan har säkert ett av de vackraste lägen, ligger 8 meter från ett brådstup vid Hornavensjön, där den i över 300 år speglat sin vackra och smidiga gestalt.

Denna egendomliga, stora insjö måste jag beskriva litet. På en motorbåtsfärd på cirka 1 $\frac{1}{2}$ svensk mil. Denna sjö är 6 $\frac{1}{2}$ mil lång, fylld med de mest underbara och i regel barrklädda öar, vars toppar äro häpnadsväckande.

Man kan på ett och annat ställe se snön bland grönskande dvärgbjörkar som piskats till krymplingar om cirka $1\frac{1}{2}$ meter höga. Även en egendomlig bergtopp var jag med att bestiga, vars namn var "Gallisperoreda" eller förkortat Gallisfjärden. Densamma ligger 800 meter över havet. Bestigningen företogs en kväll kl. 8, efter $1\frac{1}{2}$ timmes gång var toppen nådd. Där fanns en gammal förfallen turiststuga, som en gång hade varit 5 rum och ett stort kök. Men det fanns endast väggar och tak kvar. Den för alla norrlänningar obligatoriska kaffekitteln och kaffepannan var naturligtvis med. Av nedrasade tegelstenar byggde jag en eldstad, mitt sällskap ordnade resten. På denna topp finns ej minsta tillstymmelse till växtlighet utan endast något som liknar vår sydländska ljung. Att få skåda en solnedgång från en dylik topp är ett sceneri som aldrig glömmes. Att se solen gå ned i nordväst för att efter en timme få se samma gå upp i nordost kan man säga är en syn för Gudar, och när man kl. 12 på natten i kikare får se denna underbara insjö, stannar man undrande inför detta naturens underverk.

På återvägen skulle vi ju i sjön prova vår fiske-lycka. Det formligen på sina ställen vimlar av ett slags laxöring och dito aborrar men betet hade vi bortglömt, men det ordnade sig. En kvick och vaken Arjeplogsgrabb visste råd. Han sa, Farbror kan vi bara knipa en så få vi bete. Ögonen är det bästa lockbete och det höll streck. Fick naturligtvis mig ett äkta bondskratt av samma. Och så efter någon dag var det tid att ställa kosan mot hemmet. Från Arjeplog via Arvidsjaur, Härnösand.

Måste nämna något om den stora Ångermansälven som med rätta borde kallas Sveriges Volga. Densamma slingrar sig i de underbaraste krökar. Man frapperas av de många och stora norrlandsindustrier som man får se. Alla dessa äro helt beroende av våra stora norrlandsskogar. Tänk er ett Kramfors belägen i den mångomtalade Ådalen. För att ej glömma Krugers 10-miljoners anläggningar vid Önöstrand, där 11,5 miljoner trädklampar förbrukas årligen. Man kan inte i ord beskriva dessa miljoner stockar som jag såg flyta nedåt

på denna mäktiga älv. I samband med denna mängd stockar, som varje år lämnar dessa bolagsskogar ligger tanken nära till hands: Trots de miljoner återplanteringar och självsådd som årligen äger rum, så tycker man, att det ej i längden skulle räcka till att mätta dessa industrier. Gjorde mina reflexioner. Träffade en Domäntjänsteman och intervjuade honom om samma. Han slog mig sydlänning helt kamratligt på axeln och försäkrade med ett gravallvar: "Tro mig min vän om det skall fortgå så blir det inom 20 år en katastrof för dessa industrier om avverkningen skall pågå i samma tempo".

Ett par timmar hann jag offra på Härnösand. Densamma är en vacker stad. Rent och vackert överallt och en nybyggnadsverksamhet som är enastående. Så var min enda semester jag haft slut och så började arbetet igen med glatt och oförgätligt minne för livet.

Och så till sist som rättänkande hantverkare har man ju skyldighet gentemot sin organisation. Har varit med att för 40 år sedan bilda Sölvesborgs fabriks- och hantverksförening.

Densamma fyller 1944 40 år. Har även i denna förening passerat graderna, varit basarchef i många år, varit en av grundläggarna till vår understödsfond, som tills dato har 16,000 kronor och under många år har utdelats cirka 350 kronor årligen till gamla hantverkare, tillhört dess styrelse i 30 år, kassör i 18 år, vice ordförande och så till sist ordförande. Denna förenings bästa har alltid legat mig varmt om hjärtat. Som belöning för detta mitt arbete har jag i rikt mått blivit uppskattad för. Erhållit veterantecknet, erhållit den ganska sparsamt förekommande Patriotiska Sällskapets Guldmedalj som belöning om yrkenas förkovran, endast 4 blekingar ha blivit hedrade med denna utmärkelse. Jag och en hantverksman i Karlshamn äro de enda två som nu inneha samma, de två andra kamraterna äro för alltid borta. Har så till sist utnämnts till en av förenings hedersledamöter. Har i många år tillhört vår egen yrkessammanslutning. Smedyrket har på senaste åren genomgått en genomgripande omändring till det bästa tack

vare såväl gas- som elektriska svetsningsapparater och därav en följd att arbetet kan utföras på mycket förkortad tid och samtidigt minskning av arbetareantalet.

Har haft den stora förmånen att haft en brödrakrets som mångårig trotjänare, en anställning som i dessa tider är ganska sällsynt, det har varit resp. 40, 38, 36, 33 år. Rätt och rättvist behandlade ha de alltid villigt stått mig bi och varit utomordentligt präktiga och pålitliga arbetare i såväl med- som motgång. Dessa fyra arbetets söner är jag stor tack skyldig. Har nu två stycken fullvuxna söner som stå mig bi i de ofta nu mångsidigt förekommande arbeten, helt annat än för 50 år sedan. För mina kolleger och vänner som läser dessa rader kan jag ej uraktlåta att tala om, att trots mina 65 år så får jag ännu utföra det grövsta och tyngsta arbetet i min verkstad, är min egen förstesmidare med ännu oförminskade krafter och med tillhjälp av ett Aseas svetsningsaggrat, kan jag på otroligt kort tid avhjälpa en mångfald arbete. De män som äro uppfinnare till denna metod kan aldrig nog värde sättas.

De ha med denna sin uppfinning för alltid ristat sina namn i smideshantverkets historia. Direktör Oscar Kellbergs banbrytande arbete kan vi smedar aldrig nog uppskatta. Han skulle om jag hade någon bestämmanderätt förevigas i brons med placering på en framstående plats i vårt storartade Hantverksinstitut. En gammal och beprövad smeds önskan, som fortfarande håller på sitt yrke, som varande för mänskligheten ett av de förnämsta yrken. Smeder måste alltid finnas om världen skall bestå.

Den gamle smeden.

För flera år sedan vid Trälleborgs Hantverksförenings 60-årsjubileum föredrogs följande prolog.

Från min barndom än jag äger
kvar ett litet vackert minne
som jag gömmer ibland andra.
Tätt invid min faders boning
låg en smedja, låg och sotig,
men likväl den tyckts mig vara
vackrare än mångt tempel,
ty inom dess murar bodde
fliten, sången, arbetsglädjen.
Ren' när solen steg ur öster
spridande sitt guld kring nejden
hördes hammarslagen klinga
som en morgonhymn mot höjden,
och till släggans slag mot städet
klang en munter visas toner.
Gamle smeden, silverhårig,
men med senigt starka armar
gick ej modlös ut att möta
långa, mödofyllda dagen.
Nej, det var en lust att höra
honom muntra visor tralla
medan han med vana händer
formade det heta järnet
och ett regn av gnistor yrde
kring i smedjans svala dunkel.
Sot låg över anletsdragen
och på pannan svetten glänste,
men i gubbens ögon lyste
ock en glans likt morgonljuset.

Och när kvällens skuggor skymde
gick han, trött av dagens möda,
för att hämta friska krafter
till den nästa arbetsdagen.
Men förrän sin dörr han stängde
stod han tyst en stund i tankar
och lät blicken smeksamt glida
ut kring bygdens mjuka linjer,
denna bygd han lärt sig älska,
där hans levnads dagar svunnit
ej i ord, men uti handling.
Plog, som plöjde dessa åkrar,
spade, som dess diken grävde,
vagnar, som på vägen rullat,
liar, vilka skörden mejat,
allt han smitt med egna händer.
Många år ha svunnit, sedan
gamle smeden gick till vila,
till den vila vilken evigt
sluter mödans trötta söner
likt en moder i sitt sköte.
Men när hän till barndomsdagar
någon gång min tanke vänder
står den gamle smeden för mig
som en heros, som en hjälte
en av dessa tusen, tusen,
gömda, glömda arbetsmänner,
som i mödofyllda dagar
kämpat som en man och vunnit,
en av dem som aldrig klaga
och uti vars bröst har brunnit
städs den stora, starka glöden,
arbetsglädjen, tron på livet,
den som bär oss genom kivet,
genom mödorna och nöden
och ger styrka in i döden.

Solringen

Solringen var en variant av soluret som användes på antiken och som var ganska spridd bland allmogen i Sverige in på 1800-talet. Den hade i stället för skuggkastare ett litet hål i en vridbar innerring. Hålets läge ställdes in mot en månadsmarkering på huvudringens utsida, och solstrålen genom hålet kunde avläsas mot en timmarkering på huvudringens insida.

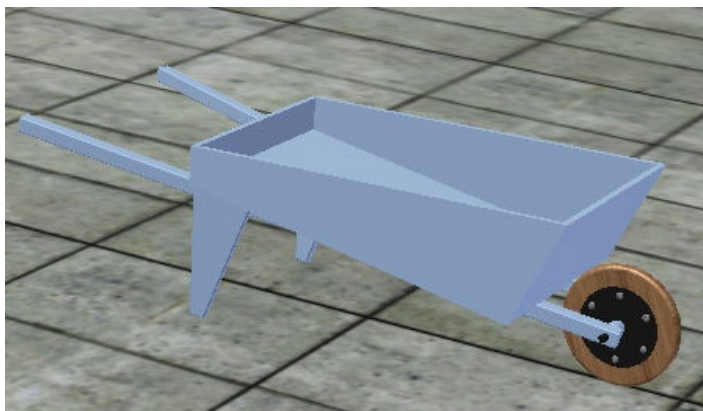
Se Sid 9 och sid 13

N. N. Lindeberg skall utläsas som

Nils Nilsson Lindeberg.

Många smeder tog ett nytt namn för att folk skulle kunna skilja på dem. Fram till 1924 var det bara att gå till sockenprästen och om han godkände namnet och skrev in det i kyrkboken så gälde det. Det gjorde Nils 24/1 1898 och hette sedan N. N. Lindeberg . Detta hände samma år som han skulle bli 20.

"Farbror" Nils Lindeberg kom, på min 5-åriga födelsedag 1936, till mitt hem vid Asplyckevegatan i Sölvesborg och gav mig en bankbok med 5kr insatt och en skottkärra väldigt likt denna bild som jag har ritat ur minnet. Hjulets konstruktion, lastutrymmets form och färg, kommer jag särskilt ihåg.

Bertil "Hissen" Olsson.

Nanny Fredrikas föräldrar.

Familj

Johan Peter Petersson Fliseryd *1827 +1899

Fredrika Israelsdotter Långemåla *1833+1927

Barn: Ida Gustava *1864+1949

Nanny Fredrika *1871+1948

Johan Albert *1874+1959

Frans Oskar *1876+1965

Karl Emil *1879+1927

Nanny Fredrika fick 7 barn. Fem blev vuxna.

Två: Nils Waldemar *1904 blev ca 3 månader

Knut Evald *1912 blev ca 14 månader

Nanny Fredrika var piga 1900 hos sin mammas syster Sofia (Israeldotter) Osberg (*1840 +1925) som bodde i Kristianstad. Smeden Nils Lindeberg träffade antagligen Nanny ca 1900 i Kristianstad och friade och fick JA. De gifte sig 10/8 1901 i Sölvesborg

Släkten Lindeberg i Sölvesborg år 2013-10-25.

Familj

Nils Svensson Fjälkestad	*1834 +1890
Hanna Olsdotter	*1839 +1926
Barn: Sven	*1868 +1900
Nils	*1878 +1949

Familj

Nils N Lindeberg Sölvesborg	*1878 +1949
NannyFerdrikaPettersson Fliseryd	*1871 +1948
Barn: Rut Dagmar	*1902 +1981
Svea Ingeborg	*1906 +2001
Lisa Walborg	*1908 +1963
Nils Gösta	*1910 +1987
Folke Georg	*1914 +1954

Familj

Svea Ingeborg Lindeberg	*1906 +2001
Olof Manfred Larsson	*1905 +1985
Barn: Lars Olof	*1944

Familj

Lisa Walborg Lindeberg	*1908 +1963
Nils Tage Frigell	*1905 +1996
Barn: Nils Johan Tage	*1950

Släkten Nilsson i Sölvesborg år 2013-10-25.

Familj

Nils Svensson Fjälkesta	*1834 +1890
Hanna Olsdotter	*1839 +1926
Barn: Sven	*1868 +1900
Nils	*1878 +1949

Familj

Sven Nilsson Sölvesborg	*1868 +1918
Karolina Lindberg Mörrum	*1870 +1937
Barn: Carl Mauritz	*1893 +1923

Familj

Carl Mauritz Nilsson Sölvesborg	*1893 +1923
Amelie Petersson Bräkne-Hoby	*1896 +1993
Barn: Sven Ingmar	*1921 +1984

Familj

Sven Ingmar Nilsson Sölvesborg	*1921 +1984
Elin Margit Sjöholm Gualöv	*1922 > 91år
Barn: Sven Anders	*1948
Sven Göran	*1952
Sven Thomas	*1961

2 kr 1944 motsvarar ca 40 kr år 2013
enl. Statistiska centralbyrån.
1944 hade en Glasblåsare ca 1 kr/tim.
Se nästa sida.

5 kr 1936 motsvarar ca 150kr år 2013
enl. Statistiska centralbyrån.
1936 hade en Glasblåsare ca 5 kr/dag.

Se sida 73.

Pris kronor 2:—

Sölvesborgs Boktryckeri Aktieföretag
Sölvesborg 1944